

Rovdjurspolitikens konsekvenser – information som inte når fram.

Folkaktionen ny rovdjurspolitik arrangerade i slutet av maj ett möte i första hand riktat till politiker, media och länsstyrelsetjänstemän för att visa på konsekvenser som rovdjurspolitiken fört med sig. Intressanta nya aspekter och fakta redovisades från olika sektorer drabbade av konsekvenserna under den hittillsvarande rovdjursförvaltningen, med tyngdpunkt i Dalarna.

Av inbjudna politiker mötte endast två riksdagsledamöter från Dalabänken upp (M och KD) – övriga 11 dalaledamöter och tre ledamöter i Miljö- och Jordbruksutskottet uteblev utan att svara på inbjudan. Ett fåtal kommunpolitiker (Mora, Orsa, Rättvik och Älvdalen) mötte upp, övriga uteblev utan att motivera sin frånvaro. Landshövdingen och hennes tjänstemän i Dalarna var inbjudna men uteblev samtliga förebärande olika skäl.

Mediabevakningen var mycket svag. Lokal radio och TV svarade inte på inbjudan. Mora Tidning gav i sitt referat från mötet mest utrymme åt en pamflett från en djurrättsdebattör (som inte deltog i mötet) och återgav ett enda sakinlägg ur en av åtta presentationer från mötet. Jaktpressen har mest hållit sig till jaktliga aspekter men inte uppfattat de andra intressenterna.

Som information till allmänheten, tjänstemän och media har Folkaktionen Ny Rovdjurspolitik, FNR, lagt upp presentationsbilder från mötet på sin hemsida www.folkaktion.com där länkar till presentationer finns i högerkolumnen under 'Dalarnas lokalavdelning arrangerade möte i Skeer'.

Korta sammanfattningar ges nedan från mötets presentationer som täckte

- Rovdjurspolitiken – intressenter och grundvärderingar. Samhällets ansvar för minoriteter
- Konsekvenser i storskogsbruket – Björnpredation, älginventering och behov av jägare
- Älghundens historia – invandrade samtidigt med vargarna
- En fåbodbrukares syn på konsekvenser av rovdjursförvaltning
- Småbrukarnas problem med rovdjur och myndigheter
- Jaktvillkoren för stövarjägare – stövarpopulationens nedgång
- Dvärgbandmask och Rabies – nya levnadsvanor när vi drabbas
- Från torparkultur till miljardindustri – vilka värden offras i dagens rovdjursförvaltning

Sammanfattningar från inläggen:

Intressenter och grundvärderingar. /Åke Skogevall, pensionär i stan

Statsvetaren och professorn Maria Demker sade i en radiointervju 9 maj 2010:

Rovdjursfrågan kan inte lösas med kompromisser, det är en konflikt mellan intressenter och grundvärderingar. Några vill ha varg andra drabbas av försämrade levnadsvillkor.

Rovdjursforskare och tjänstemän har drivit återetableringen av rovdjuren i Sverige med stor framgång mätt i opinion och antal rovdjur. Men konsekvenserna för andra intressenter har gömts och glömts. Återetableringen sades vara ”påtvungad” av EU i Konventionen för Biologisk Mångfald (CBM). Men man har bara beaktat de delar av konventionen som stödjer skydd för rovdjur, och försummat att beakta att Sverige åtagit sig att skydda fåbodbruket (CBM artikel 8j) liksom man bortsett från hänsynsklausuler i CBM, Bernkonventionen, Art- och habitatdirektivet, nationella miljö kvalitetsmålen m fl vid återuppbyggnadsprojektet. Någon ansvarig myndighet för skydd av fåboddar finns inte men enorma resurser har satsats på särintresset rovdjursforskning!

Svenskarna är hemmablinda som upprörs när naturfolk i Sydamerika fördrivs från sina jakt- och odlingsmarker av exploatörer men som inte vill se när liknande förtryck sker i Sverige. I Sverige förtigs hur våra naturfolk som lever i och av naturen drabbas och tvingas upphöra med sin näring. Det gäller (förutom samer, som har uppmärksammats) fäbodbrukare och småbrukare. Dessa som utgör en förutsättning för bibehållande av öppna landskap och de betesbiotoper som hyser en unik biologisk mångfald, mer utrotningshotad än något av de stora rovdjuren.

Fäbodbruk (och naturnära småskalig betesdrift) kan inte fortsätta i områden med vargrevir. Det är inte det ekonomiska värdet av dödade tamdjur som knäcker dem. Det är indirekta skador, stressrelaterade immunbristsjukdomar, produktionsbortfall, merkostnader, arbetsmiljöproblem med stressade kreatur som blir farliga och oförståelse från myndigheterna som spolierar vår biologiskt mest naturenliga och energismarta mjölk- och köttproduktion.

Svensk demokrati kräver att man inte förtrycker minoriteter. Förtryck av en minoritet vars levnadsvillkor drastiskt försämras ska inte underordnas köpslående med vissa och genom majoritetsövergrepp. Beslutet om nuvarande rovdjursförvaltning har inte beaktat konsekvenserna för flera grupper, så rovdjurspolitiken måste modifieras. Marie Demker sa att det är grundvärderingar och intressegrupper som står mot varandra. Beakta att några intressenter känner sig förlora så mycket genom samhällets övergrepp att de hellre riskerar fängelsestraff än accepterar "det nya samhället". De andra blir nog svåra att informera till acceptans, när information åt andra hållet nonchaleras.

Så många organisationer har redan bundit upp sig i förhandlingar på felaktiga premisser så prestigens kväver viljan att rätta till felet. *För att rädda fäbodbruk och biologisk mångfald i betesbiotoperna återstår då att begära överprövning internationellt.*

Älginventeringen på Orsa besparingsskog. /Lars Karlsson, Orsa Besparingsskog

Orsa Besparingsskog har lång erfarenhet av björn och björnforskning men har tidigare varit tämligen förskonade från vargrevir, som sedan några år etablerats. Björnpredationen har numera lett till en mycket låg älgstam. Forskning visar att ca 60 % av älgkalvarna tas av björn (och varg). Stora delar av Besparingsskogen har ca två älgar per 1000 ha, och egentligen lämnar det inte utrymme för älgjakt. Besparingsskogen sätter dock värde (arrendeinkomster) på att ha jakt och jägare i sin skog. Jägarna är trots all kritik bättre för skogsägarna att förvalta viltstammarna än att låta rovdjuren reglera det. Om man lägger ner jakten nu är det inte säkert man får tillbaka de gamla jägarna med lokalkännedom när de behövs. Även Sveaskog har framfört liknande resonemang och fortsätter jakten trots att älgstammen i vissa områden knappt är jaktbar.

Från golvet framfördes även en kommentar om jägarkårens samhällsnytta med sin lokalkännedom i händelse av försvunna personer. Hetsen mot jägarna kan få allvarliga konsekvenser.

Älghundens och löshunds jaktens historia. /Conny Björklund, polis pensionär

F d ordföranden i älghundsklubben visade bilder på arkeologiska fynd som visat att storviltjägarna troligen var de första invandrarna när isen drog sig tillbaka efter senaste istiden. Hundar av spetstyp återfinns i såväl hållristningar som i gravar, där placering och preparering av döda hundar visat på stor respekt och känslomässiga relationer till jakthundar. Löshundsjakten och jakttraditioner är inte senare tiders påfund utan historiskt och kulturellt har det funnits i landet lika länge som storvilt och varg. Jakt med löshund är kanske den äldsta kulturyttring vi har i landet.

Den som inte drabbats av vargdödad jakthund har svårt att sätta sig in i den sorg som förlusten innebär. Hunden har alltid varit människans bästa vän, ända sedan istiden.

Den f.d. polismannen visade även på den märkliga rättstillämpning som blivit praxis. Grundlag, miljöbalk, jordabalk, allemansrätt, äganderätt, hemfrid, djurskyddslag mm som ska gälla före tjänstemannaförordningar verkar idag ha underordnats jaktförordningens § 28 och enskilda tjänstemäns bedömningar.

En fåbodbrukares syn på rovdjur och -förvaltning. /Pierre Hedlund, fåbodbrukare

Först gavs information om fåbodarnas möjlighet att påverka i de nya Viltförvaltningsdelegationerna. Här framkom både hopp och tvivel för fåbodbrukets del. Antal fåboddar i drift har minskat ca 10 % de senaste åren, både p.g.a. rovdjur och på generationsväxling.

Fåbodbrukarna har under rovdjurens återkomst försökt anamma de råd och stöd som rovdjursförvaltningen rekommenderat. Stängsling med rovdjursavvisande stängsel rekommenderas trots att fåbodbruk bygger på fribetande boskap (mulbetesrätten). Dock har säkerhetsbestämmelser ändrats så att det är tveksamt om de anläggningar med spänning/energi som blir tillåtna framöver har avsedd effekt på rovdjuren. Vidare är kostnad för att stängsla hela betesmarken inte ekonomiskt möjligt, det har istället blivit fallor för tillfälliga instängningar när varg finns i närheten. För dem som har ett vargrevir i närheten medför det att skogsbetet inte kan genomföras och fåbodåtagandet inte uppfyllas.

Statens stöd för de extra rovdjurskostnaderna är fullständigt otillräckligt och kostnaderna drabbar en näring som EU och Sveriges riksdag beslutat ska stödjas och hållas levande.

Småbrukarnas problem med rovdjur och myndigheter. /Bibi Brynilds, Småbrukarföreningen

Det småskaliga jordbruket är en kulturell traditionsbärare och en förutsättning för biologisk mångfald i ett levande öppet landskap, sund djurhållning, en sund och hållbar livsmedelsproduktion utan insatser av GMO, konstgödsel och minimalt fossilenergiberoende. Många småbrukare är beroende av fåbodbruket för djurhållning i byarna.

Vi negligeras i stor utsträckning av myndigheter som ser oss som ett hot mot rovdjuren.

Staten satsade miljoner på varje länsstyrelse för att inrätta akutgrupper som hjälp när brukare drabbades. Det är inget som småbrukarna sett skymten av i Dalarna, de pengarna har gått till länsstyrelsens rovdjursorganisation.

Stövarjakten och stövarpopulationernas nedgång Freddy Kjellström Stövarklubbens ordförande

Både antal jaktdagar med stövarjakt, medlemsantal i stövarklubben och antalet nyregistreringar i rasklubben har gått ned drastiskt de senaste åren på grund av vargproblematiken. Vi ser tydliga indikationer på att vargen är den enskilt mest problematiska faktorn för att bibehålla stövarjakten som den folkrörelse den de facto är. Stövarna är de jakthundar som också drabbats svårast när det gäller vargangrepp under de senaste åren. De som idag har stövare förnyar sig inte när det är dags att pensionera den gamla stövaren. Nyrekryteringen i Mellansverige är därmed väldigt svag, vilket får som följd att: valpreregistreringar sjunker, vikande medlemsiffror, outhyrda småviltjaksplatser för markägare och ett intäktsbortfall samt sjunkande livskvalitet för landsbygdsbefolkningen och stövarjägare.

Dvärgbandmask och rabies. /Calle Seleborg, pensionär i glesbygd

En summarisk presentation om rabies samt rävens och hundens dvärgbandmask skakade om flera i publiken. Rabies är dödligt om behandling inte sätts in omgående för en smittad person - innan symptomen visat sig. Smittspridning bekämpas bra i Finland som har strikta bestämmelser om vaccination för införsel av djur. Svenskarna får lära sig nya umgängesregler med naturen om någon av sjukdomarna tar sig hit. Svenskar på utlandsvistelse borde statistiskt drabbas av dvärgbandmask en gång vart 10e år men drabbas 10 till 15 per år, mer än 100 gånger så ofta som inneånarna själva med kännedom om dvärgbandmask.

Färska blåbär och hallon utan beredning i områden med smittade hunddjur kan överföra masken till människan. Inkubationstiden innan symptomen visar sig är mellan fem och tjugo år, och ingen myndighet tar något ansvar för att hindra spridningen till Sverige, ansvaret börjar när sjukdomen finns här. Dödligheten är 6 % för dem som drabbats av hundens dvärgbandmask, över 90 % för rävens. Vargen kan överföra båda typerna. Det kan dröja många år innan det blir känt att sjukdomen tagit sig till Sverige. Test på de skjutna vargarna från licensjakten skulle tas, sades det. Tester på de senast invandrade vargarna har inte tagits, eller planerats.

Från torparkultur till miljardindustri. /Mats Persson, företagarpensionär och torparson

Under 1800- och 1900-talen med dess befolkningstillväxt kom klövviltstammarna i våra skogar att spela en allt viktigare roll i försörjningen för glesbygdsbefolkningen. Under senare delen av 1900-talet upphörde flertalet torp och småbruk med djurhållning och viltet kom då att utgöra merparten av köttförsörjningen för dessa människor. Viltstammarna vårdades och beskattades och en *Extensiv Djurhållning* utvecklades utifrån de gamla jakttraditionerna.

För att förstå värdet av köttet från viltet kan vi jämföra med svensk nötköttsproduktion. År 2009 närproducerades 15 000 000 kg ekologiskt viltkött, vilket motsvarar 12 % jämfört med nötköttsproduktionen. Betänk då också att merparten stannar hos de ca 10 % av befolkningen, som bor i glesbygd. Produktionen av viltkött är 3 ggr större än fårköttproduktionen och 10 ggr större än produktionen av renkött. År 1983 producerades mer än dubbelt så mycket viltkött, vilket visar att det kan finnas en utvecklingspotential från dagens nivåer om vi lyckas lösa problemet med vinterutfordring av viltet. Om vi däremot låter rovdjursstammarna växa till de nivåer som nu förespråkas kommer vi att helt omintetgöra möjligheterna att utnyttja skogens grödor för produktion av föda till den växande befolkningen. Detta gäller både viltet och fritt betande nötboskap. I stället importerar vi sojaböner från Amazonas skövlade regnskogar och använder som foder för att på stall föda upp nötboskap för slakt.

Jordbruksverket har föreslagit att andelen ekologisk nötköttsproduktion ska ökas från 5,5% år 2005 till 10 % år 2010. Sverige hade år 2009 en viltköttkonsumtion på 12 % ekologiskt högkvalitativt kött (under 1900talet ibland över 20%) jämfört med totala svenska nötköttsproduktionen. Både ekologisk nötköttsproduktion och viltköttproduktion kommer att försvåras genom den förda rovdjurspolitiken. Detta har inte heller vägts in i beslutsunderlaget för rovdjursförvaltningen. Mer detaljer finns i boken 'Från toparkultur till miljardindustri' ¹

Åtgärder

Många åtgärder föreslås från maktens och mediatopparnas tinnar, livligt påhejade av statsunderstödda kampanjorganisationer som Rovdjursföreningen, WWF och Svenska Naturskyddsföreningen och en opinion målmedvetet påverkad att acceptera rovdjuren.

Drastiska maktåtgärder verkar dominera förslagen. Åtgärderna utgår från konsekvenser i rovdjurspopulationerna, men försvinnande lite går ut på att lyssna till andra intressenter som drabbas.

Att medvetet ignorera sakligt framförd kritik skapar maktlöshet och bristande respekt för samhället och dess representanter när gamla grundvärderingar sviks. Då höjs tonläget från båda håll,

¹ Mats Persson: Från toparkultur till miljardindustri, Högmans 2010, ISBN 978-91-89222-61-8

tjänstemän känner sig hotade, solidariteten med samhälle och rättssystem sviktar.

Det är inte läge för maktspråk förrän man har fattat sant demokratiska beslut, inte enbart majoritetsbeslut med bristande hänsyn till minoritetsgrupper. Att härska genom söndring är inte rätta vägen för en ansvarsfull regering, riksdag eller tjänstemän som frestas styra politiker och allmänhet istället för att tjäna dem.

Lyssna till dem som drabbas!

Folkaktionen Ny Rovdjurspolitik
Dalaavdelningen

Nils Björklund
Ordförande